

*Projektas „Sveikatos netolygumų
nustatymo ir mažinimo gebėjimų
stiprinimo modelio sukūrimas
(NOR-LT11-SAM-01-TF-02-001)“*

Mokymų programa

**SVEIKATOS IR JOS
PRIEŽIŪROS
NETOLYGUMŲ
MAŽINIMAS: SITUACIJA,
IŠŠŪKIAI IR GALIMYBĖS
(visuomenės sveikatos biurų
darbuotojams)**

NORVEGIJOS PARAMA LIETUVAI:
partnerystė vertybėms
kurti ir išsaugoti

MOKYMŲ PROGRAMOS TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR ĮGYVENDINIMAS

Mokymų tikslas:

Suteikti žinių apie sveikatos ir jos priežiūros netolygumus, jų priežastis bei galimas poveikio priemones bei išugdyti sveikatos netolygumų vertinimo bei poveikio kompetencijas savivaldybių lygmenyje.

Uždaviniai:

1. Supažindinti su sveikatos ir jos priežiūros netolygumų koncepcijomis, lemiančiais veiksniais bei situacija Lietuvoje.
2. Suteikti žinių apie sveikatos netolygumų poveikio patirtis bei praktikas Lietuvoje ir kitose šalyse.
3. Išugdyti sveikatos ir jos priežiūros netolygumų vertinimo bei poveikio strategijų kūrimo gebėjimus.
4. Formuoti šiuolaikinį vertybinį požiūrį į sveikatą ir socialinį sveikatos santykių teisumą, kaip pagrindinį tolydžios plėtros elementą vietiniame lygmenyje.
5. Išugdyti gebėjimus identifikuoti partnerius netolygumų mažinimo strategijoms ir koordinuoti tarpsektorines veiklas, taikant lyderystės ir socialinės rinkodaros žinias bei įgūdžius.

Mokymų trukmė: 16 val. (2 dienos)

Mokymų tikslinė auditorija: savivaldybių visuomenės sveikatos biurų darbuotojai

Mokymų vieta: Kaunas

Mokymų laikas: 2017 kovo - balandžio mėnesiai

Mokymų skaičius: 4

Planuojamas dalyvių skaičius: 80-120 (po 20-30 dalyvių kiekvienuose mokymuose)

MOKYMŲ PROGRAMOS TURINYS

Laikas	Sesijos Nr., Tema
1 diena	
9.00-10.30	(1) Sveikatos ir jos priežiūros netolygumų samprata, priežastys, pažeidžiamos grupės. Situacija Lietuvoje
10.30-11.00	Kavos pertrauka
11.00-12.30	(2) Sveikatos ir sveikatos priežiūros netolygumų stebėseną bei vertinimas
12.30-13.30	Pietų pertrauka
13.30-15.00	(3) Kaimo ir miesto gyventojų sveikatos netolygumai: vertinimo galimybės ir priežasčių analizė
15.00-15.30	Kavos pertrauka
15.30-17.00	(4) Sveikatos netolygumų mažinimo priemonės ir pavyzdžiai
2 diena	
9.00-10.30	(5) Tarpsektorinis ir tarpžinybinis bendradarbiavimas savivaldybėje mažinant sveikatos netolygumus
10.30-11.00	Kavos pertrauka
11.00-12.30	(6) Sveikatos netolygumų mažinimo priemonių integravimas į visuomenės sveikatos biurų/savivaldybių veiklos planus
12.30-13.30	Pietų pertrauka
13.30-15.00	(7) Kaimo ir miesto gyventojų sveikatos netolygumai: mažinimo galimybės
15.00-15.30	Kavos pertrauka
15.30-17.00	(8) Sveikatos netolygumų mažinimas Lietuvoje: dabar arba niekada?

1

SVEIKATOS IR JOS PRIEŽIŪROS NETOLYGUMŲ SAMPRATA, PRIEŽASTYS, PAŽEIDŽIAMOS GRUPĖS. SITUACIJA LIETUVOJE

Sesijos tipas	Interaktyvi paskaita
Trukmė	90 min.

Sesijos turinys

Šiuolaikinės sveikatos ir jos priežiūros netolygumų koncepcijos, sveikatos nelygybės priežastys bei detali situacija Lietuvoje, pateikiant naujausius mokslinių tyrimų ir vykdytų sveikatos netolygumų projektų (EUROTHINE, EUROTHINE II, DEMETRIQ 2013, ir LIFEPAATH) duomenis.

Sesijos uždaviniai

- Išmokti teisingai vartoti su sveikatos (sveikatos priežiūros) skirtumais susijusius terminus.
- Sužinoti pagrindines sveikatos ir jos priežiūros netolygumų priežastis.
- Suprasti sveikatos ir jos priežiūros netolygumų vertinimo ir mažinimo svarbą.
- Išmokti kritiškai vertinti sveikatos ir jos priežiūros netolygumų mažinimo kliūtis, sąlygas bei galimybes.
- Aptarti situaciją Lietuvoje

Sesijos pagrindinės žinutės

1. Sveikatos netolygumų (skirtumų) priežastys yra kompleksinės. Jos skirstomos į dvi dideles grupes: neišvengiamas (dėsningas) ir išvengiamas (socialiniu požiūriu neteisingas).
2. Sveikatos ir jos priežiūros netolygumų mažinimas yra svarbi etinė ir moralinė problema, o sveikata yra būtina visokeriopos plėtros sąlyga. Sveikatos ir jos priežiūros netolygumus būtina mažinti, siekiant teisingumo ir solidarumo bei įvairiapusės naudos visuomenei.
3. Pagrindinės sveikatos ir jos priežiūros nelygybės mažinimo kliūtys yra politinio suinteresuotumo, finansų trūkumas, informacijos ir žinių trūkumas, koordinacijos ir vadybos problemos bei nepakankamas visuomenės įtraukimas.
4. Lietuvoje egzistuoja didžiuliai socialiniai gyventojų sveikatos netolygumai, kurie, nors pastaraisiais metais stabilizavosi, yra vieni didžiausių Europoje.

Savikontrolės klausimai

1. Kas yra sveikatos skirtumai, sveikatos netolygumai ir sveikatos nelygybė?
2. Kas yra sveikatos priežiūros lygybė ir nuo ko ji priklauso?
3. Kokios yra sveikatos ir jos priežiūros prasme pažeidžiamiausios gyventojų grupės?

4. Kodėl būtina spręsti sveikatos netolygumų problemą?
5. Kokios yra pagrindinės sveikatos ir jos priežiūros netolygumų mažinimo kliūtys?

Rekomenduojama literatūra

---

1. Whitehead, M. (2000). The concepts and principles of equity and health. World Health Organization Regional Office for Europe Copenhagen, EUR/ICP/RPD 414 7734r. Available at http://salud.ciee.flacso.org.ar/flacso/optativas/equity_and_health.pdf.
2. Kawachi, I., Subramanian, S.V., Almeida-Filho, N. (2002) A glossary for health inequalities J Epidemiol Community Health, 56: 647–652. Available at <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1732240/pdf/v056p00647.pdf>.
3. Braveman, P. What Are Health Disparities and Health Equity? We Need to Be Clear. Nursing in 3D: Diversity, Disparities, and Social Determinants. Available at https://nursing.osu.edu/assets/attachments/Student_affairs/Diversity/Diversity%20articles/What%20Are%20Health%20Disparities%20and%20Health%20Equity%20-%20We%20Need%20to%20Be%20Clear.pdf
4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. liepos 16 d. įsakymas Nr. V-815 „Dėl sveikatos netolygumų mažinimo Lietuvoje 2014–2023 m. veiksmų plano patvirtinimo“, http://www.lsadps.lt/failai/289_SAM_Sveikatos_netolygumumazinimas_2014-2025.pdf.

2

SVEIKATOS IR SVEIKATOS PRIEŽIŪROS NETOLYGUMŲ STEBĖSENA BEI VERTINIMAS

Sesijos tipas	Interaktyvi paskaita
Trukmė	90 min.

Sesijos turinys

Sveikatos netolygumų vertinimo sąrašas, sveikatos netolygumų vertinimo principai, išvestiniai sveikatos netolygumų rodikliai (absolūtus skirtumas, santykinis skirtumas, santykis, prisikiršta rizika, populiacijai priskirta rizika, santykinis ir absoliutus netolygumų indeksas, koncentracijos indeksas ir Gini koeficientas) ir jų vertinimas bei Sveikatos netolygumų atvaizdavimo sistema (SveNAS).

Sesijos uždaviniai

- Susipažinti su sveikatos netolygumų vertinimo rodiklių sąrašu
- Suprasti sveikatos netolygumų vertinimo principus
- Suprasti, kaip panaudoti SveNAS duomenis sveikatos netolygumų vertinimui

Sesijos pagrindinės žinutės

- Gryno ir standartizuoto mirtingumo rodikliai gali būti naudojami įvairiais atvejais – svarbiausia žinoti jų naudojimo tikslą.
- Didelis sergamumo rodiklis ne visada rodo, kad gyventojai dažniau serga. Jis gali rodyti ir tai, kad gyventojai dažniau lankosi asmens sveikatos priežiūros įstaigose.
- Vertinant sveikatos netolygumus nebūtina apsiriboti patvirtintais rodiklių sąrašais.
- Paprasti netolygumų vertinimo metodai yra naudojami plačiausiai, kadangi juos galima tiesiogiai interpretuoti ir skaičiavimuose naudojamiems duomenims netaikomi ypatingi apribojimai.
- Kompleksiniams metodams, skirtingai nei paprastiems, reikalingi visų tam tikros populiacijos grupių sveikatos duomenys norint įvertinti netolygumą.

Savikontrolės klausimai

1. Kokie sveikatos, gyvenamosios, prieinamumo ir kt. rodikliai tinkami naudoti sveikatos netolygumų vertinimui?
2. Kokie principai svarbūs vertinant sveikatos netolygumus?
3. Į ką atkreipti dėmesį vertinant SveNAS duomenis?

4. Kokius netolygumus galima įvertinti naudojant paprastus bei kompleksinius sveikatos netolygumų vertinimo principus?

Rekomenduojama literatūra

---

1. Mekšriūnaitė, S. (2016). *Rodiklių standartizacija*. Vilnius: Higienos institutas, 24 p.
2. Želvienė, A. (2015). *Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo metodinės rekomendacijos*. Vilnius: Higienos institutas, 78 p.
3. Harris, M. and Taylor, G. (2003). *Medical statistics made easy*. New York: Springer, 127 p.
4. Spinakis, A., Anastasiou, G., Panousis, V., Spillopoulos, K., Palaiologou, S. and Yfantopoulos, J. (2011). *Expert review and proposals for measurement of health inequalities in the European Union – Full Report*. Luxembourg: European Commission, 202 p.
5. Liuima, V., Nedzinskienė, L., Valentienė, J., et al. (2016) *Gyvensenos tyrimų organizavimas ir vykdymas savivaldybėse metodinės rekomendacijos*. Vilnius: Higienos institutas, 31p. http://www.hi.lt/uploads/pdf/veikla/gyvensena/Rekomendacijos%20gyvensenos_2016-04-20.pdf
6. Valentienė, J., Nedzinskienė, L., Liuima, V., et al. (2016) *Sveikatos netolygumų stebėsenos ir vertinimas metodinės rekomendacijos* Vilnius: Higienos institutas, 75 p. <http://www.hi.lt/uploads/pdf/projektai/Modelis%20Norway%20Grants/Sveikatos%20netolygumu%20stebesena.pdf>

Kitos papildančios veiklos

---

1. Sveikatos netolygumų atvaizdavimo sistema. www.svenas.lt
2. Sveikatos statistika. Traumų ir nelaimingų atsitikimų stebėsenos sistemos duomenys. stat.hi.lt
3. Hans Rosling: The best stats you've ever seen. www.ted.com/talks/hans_rosling_shows_the_best_stats_you_ve_ever_seen

3

KAIMO IR MIESTO GYVENTOJŲ SVEIKATOS NETOLYGUMAI: VERTINIMO GALIMYBĖS IR PRIEŽASČIŲ ANALIZĖ

Sesijos tipas

Atvejo studija

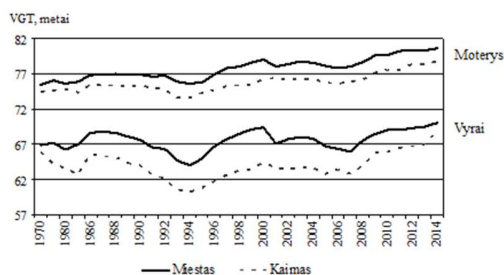
Trukmė

90 min.

Sesijos turinys

Lietuvos kaimo gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė jau daugiau kaip tris dešimtmečius yra trumpesnė negu miesto gyventojų. Pastebima bendra tendencija, kad vyrų vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės skirtumai mieste ir kaime yra didesni negu moterų. Didžiausia dalimi miesto ir kaimo vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės skirtumus lemia mirtingumo nuo širdies ir kraujagyslių sistemos ligų bei išorinių mirties priežasčių skirtumai. Nepalankiausia šiuo požiūriu yra kaimo vyrų situacija.

Lietuvos miesto ir kaimo gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė

Lietuvos miesto ir kaimo gyventojų vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės skirtumai

Kurso dalyviai turės įvertinti pateiktą situaciją ir pasirengti atsakyti /diskutuoti šiais klausimais:

1. Aptarti situaciją, panaudojant labiausiai tinkamais terminais.
2. Kokios priežastys lemia miesto ir kaimo gyventojų vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės skirtumus?
3. Ar tai išvengiamas reiškinys?
4. Kokie sveikatos rodikliai vertinami savivaldybės lygmenyje?

Kokius rodiklius reikėtų vertinti, norint nustatyti miesto ir kaimo gyventojų vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės netolygumų priežastis?

4

SVEIKATOS NETOLYGUMŲ MAŽINIMO PRIEMONĖS IR PAVYZDŽIAI

Sesijos tipas	Paskaita/diskusija
Trukmė	90 min.

Sesijos turinys

Šiuolaikinės sveikatos netolygumų mažinimo strategijos ir priemonės, veiksmingų intervencijų pavyzdžiai ir galimas jų įgyvendinimas savivaldos lygmenyje.

Sesijos uždaviniai

- Susipažinti su sveikatos netolygumų mažinimo priemonėmis ir pavyzdžiais

Sesijos pagrindinės žinutės

- Intervencijų mastai ir poveikis priklauso nuo veiklos apimčių.
- Specifinės netolygumų mažinimo priemonės skirstomos į 3 grupes.
- Universalaus sveikatos gerinimo politika yra veiksmingiausia priemonių grupė tiek mažinant sveikatos netolygumus, tiek ir gerinant bendrą visuomenės sveikatą.

Savikontrolės klausimai

- Įvardykite ir bendrais bruožais apibūdinkite populiacines ir tikslinių grupių strategijas mažinant sveikatos netolygumus.
- Apibūdinkite ir palyginkite specifinio pobūdžio politikas, skirtas sveikatos netolygumams mažinti.
- Kaip galima mažinti sveikatos netolygumus gerinant tėvystės įgūdžius?

5

TARPSEKTORINIS IR TARPŽINYBINIS BENDRADARBIAVIMAS SAVIVALDYBĖJE MAŽINANT SVEIKATOS NETOLYGUMUS

Sesijos tipas	Paskaita/praktinė užduotis
Trukmė	90 min.

Sesijos turinys

Tarpsektorinio ir tarpžinybinio bendradarbiavimo savivaldybėje ypatumai, siekiant mažinti sveikatos netolygumai, horizontalūs ir vertikalūs funkciniai ryšiai institucijų, pagrindžiamas būtinumas bendradarbiavimui, galimos potencialių bendradarbiavimo partnerių naudos mažinant sveikatos netolygumus, naujausios mokslo tyrimais įrodytos bendradarbiavimo metodikos sveikatos srityje.

Sesijos uždaviniai

Šios sesijos pabaigoje dalyviai:

- gebės identifikuoti partnerius netolygumų mažinimo strategijoms ir koordinuoti tarpsektorines veiklas.
- suvoks geriau tarpsektorinio bendradarbiavimo savivaldybėje poreikį ir naudą mažinant sveikatos netolygumus.
- gebės įvardinti sveikatos netolygumų mažinimui svarbias suinteresuotas puses ir jų vaidmenis, bus pasirengę tarpsektorinio bendradarbiavimo vertinimo planą.
- mokės suplanuoti tarpsektorinio bendradarbiavimo vertinimą.

Sesijos pagrindinės žinutės

- Sveikatos sektorius siekdamas geresnės gyventojų sveikatos turi aktyviau inicijuoti bendradarbiavimą su potencialiomis suinteresuotomis pusėmis, nes pagrindiniai sveikatą veikiantys socialiniai, ekonominiai veiksniai yra už sveikatos sektoriaus ribų.
- Suinteresuotos pusės – tai asmenys, institucijos, grupės žmonių, organizacijos kurios turi interesą arba kurioms rūpi tam tikras procesas ar siekiamas rezultatas.
- Yra teigiami ir neigiami suinteresuotų pusių įtraukimo į kuriuos privalome atsižvelgti planuodami intervencijas sveikatos netolygumų mažinimo.
- Bendradarbiavimo iniciatoriai privalo vertinti jo efektyvumą (proceso ir rezultato).

Savikontrolės klausimai

- Kokie yra suinteresuotų pusių tipai ir kokias strategijas jiems reikia taikyti?
- Kokie yra teigiami ir neigiami suinteresuotų pusių įtraukimo aspektai?
- Kam reikalingas suinteresuotų pusių įtraukimo proceso ir rezultatų vertinimas?
- Ką reikia vertinti ir kada?

Rekomenduojama literatūra

---

1. National Collaborating Centre for Determinants of Health. (2012). Assessing the impact and effectiveness of intersectoral action on the social determinants of health and health equity: An expedited systematic review. Antigonish, NS: National Collaborating Centre for Determinants of Health, St. Francis Xavier University.
2. Ndumbe-Eyoh S, Moffatt H (2013). Intersectoral action for health equity: a rapid systematic review. BMC Public Health 13:1056.
3. Durham E., Baker H., Smith M., Moore E. & Morgan V. (2014). The BiodivERsA Stakeholder Engagement Handbook. BiodivERsA, Paris (108 p.).
4. Dubois A, St-Pierre L, Veras M. (2015) A scoping review of definitions and frameworks of intersectoral action. Cien Saude Colet. Oct;20(10):2933-42.
5. Hunter D., Perkins N. (2012). Partnership Working in Public Health: The Implications for Governance of a Systems Approach. Journal of Health Services Research & Policy Vol 17, Issue 2_suppl, pp. 45 – 52.

Kitos papildančios veiklos

- http://who.int/social_determinants/tools/moretools/en/
- <http://www.instituteofhealthequity.org/presentations/speeches-videos>
- <http://www.actionsdh.org/>

Sesijos praktinė užduotis „Suinteresuotų pusių identifikavimo ir planavimo užduotis“

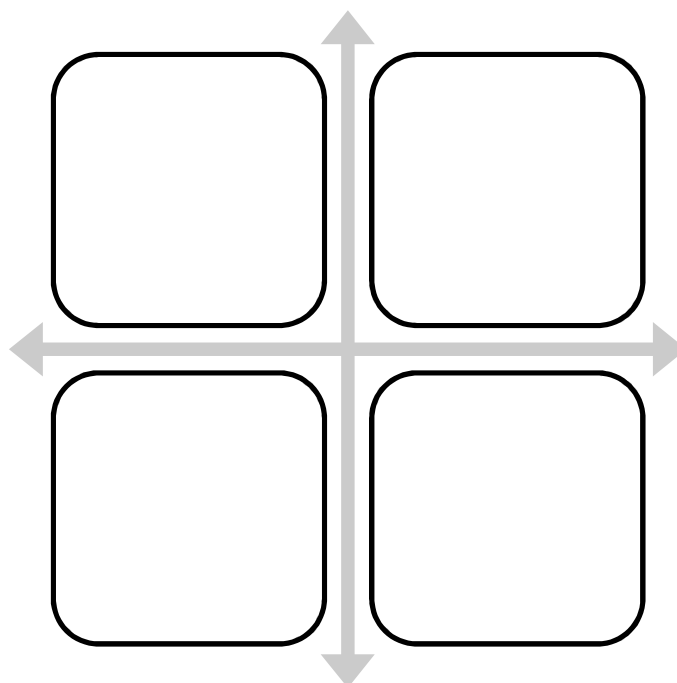
Viena iš strategijų pripažintų kaip turinčių didelį poveikį sveikatos netolygumų mažinimui yra užtikrinimas, kad visi mokiniai mokytųsi sveikatą stiprinančiose mokyklose. Poveikis šios strategijos didelis, tačiau procesas yra ilgas.

1 užduotis.

1. Atlikite suinteresuotų šalių analizę. Įvardinkite asmenis, organizacijas kurios gali būti paveiktos, turėti įtakos ar turi interesų sėkmingai ar nesėkmingai šios iniciatyvos įgyvendinimui.

2. Užbaikite suinteresuotų pusių analizę užpildydami lentelę ir įvardindami kiekvienos suinteresuotos pusės galią ir interesus.
3. Nupieškite galios dinamikos matricą ir pažymėkite kiekvienos suinteresuotos pusės poziciją.

Suinteresuotos pusės pavadinimas	Poveikis/galia aukštas ar žemas	Suinteresuotumas aukštas ar žemas	Esama pozicija nagrinėjamu klausimu. (teigiama, neigiama, neutrali)	Įtraukimo prioritetas 1, 2, 3, 4

2 uždotis. Užpildykite šią suinteresuotų šalių įgalinimo vertinimo lentelę, numatydami kokie Jūsų yra įgalinimo tikslai, kaip įvertinsite ar Jūs šį tikslą pasiekėte, kaip išmatuosite ir koks šio rodiklio svarbumas?

Tikslas/uždaviniai įgalinimo	Galimi rodikliai	Duomenų rinkimo būdas	Svarbos prielaidos

6

SVEIKATOS NETOLYGUMŲ MAŽINIMO PRIEMONIŲ INTEGRAVIMAS Į VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURŲ/SAVIVALDYBIŲ VEIKLOS PLANUS

Sesijos tipas

Interaktyvi paskaita

Trukmė

90 min.

Sesijos turinys

Strateginio planavimo koncepcija, aptariamas sveikatos netolygumų mažinimo priemonių planavimas, jų įvertinimas bei įtraukimas į strateginius veiklos planus, sveikatos netolygumų mažinimo situacija Lietuvoje.

Sesijos uždaviniai

- Susipažinti su strateginio planavimo sistema savivaldybėje.
- Aptarti sveikatos netolygumus mažinančias priemones ir jų įtraukimą į veiklos planus.

Sesijos pagrindinės žinutės

- Savivaldybės strateginio planavimo dokumentuose apibrėžti sveikatos netolygumų mažinimo prioritetines kryptis bei siekiamus rezultatus, orientuotus į pokyčius. Juose įtraukti įvairių sektorių (sveikatos, švietimo, socialinės apsaugos ir kt.) priemonės, mažinančias sveikatos netolygumus.
- Savivaldybės strateginio planavimo dokumentuose apibrėžti tokius vertinimo kriterijus ir jų siekiamas reikšmes, kurios leistų nustatyti reikšmingus institucijos veikos rezultatus mažinant sveikatos netolygumus.
- Į veiklos planus įtraukti įrodymais grįstas sveikatos netolygumus mažinančias priemones, kurias esant poreikiui, įgyvendinti bendradarbiaujant su interesuotomis institucijomis savivaldybėje.
- Veiklos planuose numatyti sveikatos netolygumus mažinančias priemones skirtas vietos bendruomenei ir socialiai pažeidžiamoms grupėms.

Savikontrolės klausimai

- Į kokias grupes turėtų būti nukreiptos sveikatos netolygumus mažinančios priemonės?
- Pateikite sveikatos netolygumų mažinimo priemones įvairiems sektoriams, siekiant jas įtraukti į veiklos planus.

Rekomenduojama literatūra

- Lietuvos Respublikos Vyriausybė (2014). Nutarimas Nr. 1435 „Dėl strateginio planavimo savivaldybėse rekomendacijų patvirtinimo“. TAR, Nr. 20069.
- Lietuvos Respublikos finansų ministras (2010). Įsakymas Nr. 1K-330 „Dėl strateginio planavimo dokumentuose naudojamų vertinimo kriterijų sudarymo ir taikymo metodikos patvirtinimo“. Valstybės žinios, Nr. 127-6490.
- Ciliska, D., Thomas, H., Buffett, C. (2008). An introduction to evidence-informed public health and a compendium of critical appraisal tools for public health practice. Canada: National collaboration centre for methods and tools. Prieiga internete: <http://www.nccmt.ca/uploads/media/media/0001/01/b331668f85bc6357f262944f0aca38c14c89c5a4.pdf>
- Haby, M., Bowen, S. (2010). Making decisions about interventions. A guide for evidence-informed policy and practice. Australia: Victorian government department of health. Prieiga internete: <https://www2.health.vic.gov.au/about/publications/policiesandguidelines/Making%20decisions%20about%20interventions%20A%20guide%20for%20evidence-informed%20policy%20and%20practice>

7

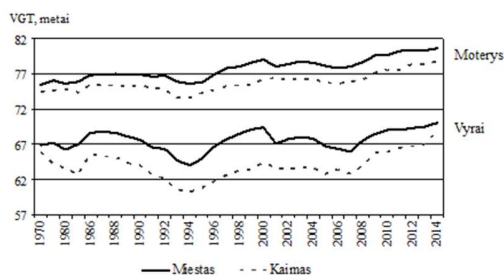
KAIMO IR MIESTO GYVENTOJŲ SVEIKATOS NETOLYGUMAI: MAŽINIMO GALIMYBĖS

Sesijos tipas	Atvejo studija
Trukmė	90 min.

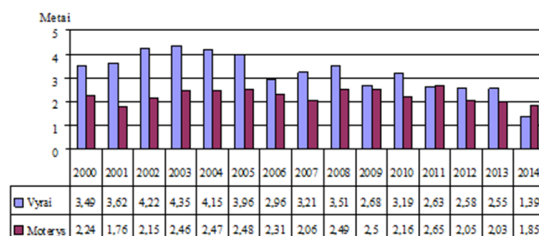
Sesijos turinys

Lietuvos kaimo gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė jau daugiau kaip tris dešimtmečius yra trumpesnė negu miesto gyventojų. Pastebima bendra tendencija, kad vyrų vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės skirtumai mieste ir kaime yra didesni negu moterų. Didžiausia dalimi miesto ir kaimo vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės skirtumus lemia mirtingumo nuo širdies ir kraujagyslių sistemos ligų bei išorinių mirties priežasčių skirtumai. Nepalankiausia šiuo požiūriu yra kaimo vyrų situacija.

Lietuvos miesto ir kaimo gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė

Lietuvos miesto ir kaimo gyventojų vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės skirtumai

Kurso dalyviai tęs pateiktos situacijos aptarimą ir pasirengs atsakyti /diskutuoti šiais klausimais:

1. Kokiomis priemonėmis būtų galima pagerinti situacija?
2. Koks yra visuomenės sveikatos biuro vaidmuo, vertinant ir mažinant sveikatos netolygumus?
3. Kokių pagrindinių kliūčių galima tikėtis sprendžiant šią problemą?

8

SVEIKATOS NETOLYGUMŲ MAŽINIMAS LIETUVOJE: DABAR ARBA NIEKADA?

Sesijos tipas

Paskaita/diskusija

Trukmė

90 min.

Sesijos turinys

Bus aptariami projekto „Sveikatos netolygumų nustatymo ir mažinimo gebėjimų stiprinimo modelio sukūrimas“ rezultatai, jų pritaikymas praktikoje bei tolimesnis visuomenės sveikatos biurų darbuotojų indėlis sprendžiant sveikatos netolygumų klausimą Lietuvoje.

Sesijos uždaviniai

- Pristatyti projekto „Sveikatos netolygumų nustatymo ir mažinimo gebėjimų stiprinimo modelio sukūrimas“ poreikį, eigą ir rezultatus;
- Aptarti tolimesnius veiksmus siekiant sveikatos netolygumų mažėjimo Lietuvoje ir visuomenės sveikatos biurų vaidmenį šiame procese.

Sesijos pagrindinės žinutės

- Projekto „Sveikatos netolygumų nustatymo ir mažinimo gebėjimų stiprinimo modelio sukūrimas“ metu buvo sukurti instrumentai, kurie gali būti sėkmingai naudojami sveikatos netolygumų mažinimui;
- Projektas turėtų būti suprantamas kaip pirmasis žingsnis šiame procese ir visuomenės sveikatos biurai turėtų imtis aiškios lyderystės idant būtų pasiektas situacijos pagerėjimas.

Savikontrolės klausimai

- Kokie projekto eigoje sukurti instrumentai būtų naudingi visuomenės sveikatos biurų veikloje prisidedant prie sveikatos netolygumų mažėjimo?
- Kokie sekantys veiksmai turėtų būti šios problemos sprendime?
- Ko labiausiai trūksta visuomenės sveikatos biurų efektyviai lyderystei sveikatos netolygumų mažinime?

Rekomenduojama literatūra

- Stankūnas M. (2015) Norvegija investuoja į sveikatos netolygumų mažinimą. Ko galėtų pasimokyti Lietuva. Žurnalas „Valstybė“ birželis p. 76-77

- Stankūnas M, Sauliūnė S, Kalėdienė R. (2014) Praktinių užsiėmimų medžiaga apie emocinį intelektą ir asmenines lyderio savybes. Šiauliai: Titnagas.
- Czabanowska K., Rethmeier K.A., Lueddeke G., Smith T., Malho A., Otok R., Stankunas M. (2014) Public health in the 21st century: working differently means leading and learning differently. *European Journal of Public Health* 24, 1046-1051

Kitos papildančios veiklos

- Plačiau apie projektą: <http://www.lsmuni.lt/lt/struktura/medicinos-akademija/visuomenes-sveikatos-fakultetas/projektas-sveikatos-netolygumu-nustatymo-ir-mazinimo-gebejimu-stiprinimo-modelio-sukurimas/>
- Plačiau apie sveikatos netolygumus: <https://www.facebook.com/SveikatosNetolygumai/>